

Tip 1 Diyabetli Gençler için Birlikçi Ebeveyn Katılım Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tip 1 Diyabetli Gençler için Birlikçi Ebeveyn Katılım Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31621>

Özet

Tip 1 Diyabetli Gençler için İbirlıkçi Ebeveyn Katılım Ölçeği (T1D-İEÖ), ebeveynlerin, Tip 1 Diyabet (T1D) tanısı olan ergenlerin karmaşık günlük öz yönetim görevlerine ne ölçüde İbirlıkçi bir şekilde katıldığını ölçmek üzere tasarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle ebeveyn ve genç arasındaki İbirlıkçi, sorumluluk paylaşımı ve İletim kalitesini değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması, Ayar, Gürkan, Bektas, Böber ve Abacı (2020) tarafından gerçekleştirilmiş olup, Türk popülasyonunda ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik özelliklerini incelemeyi amaçlanmıştır. Bu adaptasyon, ölçeğin Türkiye'deki klinik ve araştırma ortamlarında kullanılmasına olanak sağlamaktadır.

Ölçek çeğidi bir **Uyarılma** çalışmasıdır. Orijinal ölçeğin yapısını koruyarak, T1D yönetiminde ebeveyn katılımının pozitif sonuçlar üzerindeki etkisini araştırmayı kolaylaştırmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Tip 1 Diyabet, Ergenlik, Ebeveyn Katılımı, İbirlıkçi, Öz Yönetim, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, Ebeveyn-Çocuk ilişkisi.

Yazarlar

Ayar, D., Gürkan, K.P., Bektas, M., Böber, E., Abacı, A.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, Tip 1 Diyabet (T1D) ile yaşıyan ergenlerin günlük diyabet bakım görevlerini yerine getirirken ebeveynlerinin gösterdiği İbirlıkçi katılım düzeyini nicel olarak belirlemektir. Ergenlik dönemi, diyabet yönetiminde sorumluluğun kademeli olarak ergene devredildiği kritik bir aşamadır. Ölçek, bu devir sürecinin sağlıklı ve İbirlıkçine dayalı bir şekilde gerçekleştirilmediğini tespit ederek, sağlık profesyonellerine ve ailelere rehberlik etmeyi hedefler.

Etkili bir diyabet yönetiminin, sadece tıbbi bilgiye değil, aynı zamanda aile içi destek ve İletime de bağlı olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, ölçek, ebeveynlerin aktif kontrolcü veya tamamen ilgisiz yaklaşımlar yerine, ergenin özerkliğini destekleyen ve sorumluluğu paylaşan bir tutum sergileyip sergilemediğini değerlendirir. Yüksek İbirlıkçi katılım skorları, genellikle daha iyi glisemik kontrol ve daha az diyabetle ilişkili komplikasyonlarla ilişkilidir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, ana yapı olarak **İbirlıkçi Ebeveyn Katılımı** (Collaborative Parent Involvement)

kavramın ölçmektedir. Bu yapı, ebeveynlerin T1D yönetiminde ergenle birlikte hareket etme, kararlılık sağlama dayalı kararlar alma ve destekleyici bir ortam sağlama yeteneğini kapsar. ??birlikçi, ebeveynin diyabet bakımındaki kontrolünü yavaşça azaltırken, ergenin artan sorumluluklarını desteklemesini içerir.

??birlikçi katılım, pasif destekten veya baskıcı kontrolden farklıdır. Bu, ebeveynlerin ergenin ihtiyaçlarını dinlemesini, geri bildirimde bulunmasını ve diyabetle ilgili stresli durumları birlikte yönetmesini gerektirir. Ölçek, bu dinamik etkileşimi çeşitli maddeler aracılığıyla yakalamayı amaçlamaktadır, böylece psikometrik özellikler açısından güçlü bir değerlendirme sunar.

Geçerlik

Türkçe uyarlama çalışmasında (Ayar vd., 2020), ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Çalışmada, ölçeğin orijinal yapısının veya adapte edilen yapısının Türk kültürü ve diline uygun olarak geçerlik gösterip göstermediği incelenmiştir. DFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak varsayılan faktör yapısının doğruluğunda takdirde, yapı geçerliliğinin sağlandığı kabul edilir.

Ek olarak, ölçeğin kriter geçerliliği, genellikle glisemik kontrol göstergeleri (HbA1c düzeyleri) veya diğer ilgili psikososyal değişkenler (diyabetle ilişkili stres, yaşam kalitesi) ile korelasyonlar incelenerek değerlendirilmiştir. Yüksek ??birlikçi katılım skorlarının, klinik olarak anlamlı ve olumlu sonuçlarla ilişkili olması, ölçeğin diğer kriter geçerliliğini desteklemektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, dahili tutarlılık (iç güvenirlilik) yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Tipik olarak, **Cronbach Alfa katsayısı** hesaplanarak, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğü belirlenmiştir. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçeğin güvenilir olduğunu gösterir.

Ayar ve arkadaşları tarafından yürütülen adaptasyon çalışması, T1D-??EÖ'nün Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde veya üstünde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermiş olmalıdır. Bu bulgular, ölçeğin farklı zamanlarda ve farklı örneklemelerde tutarlı ölçümler yapma yeteneğine sahip olduğunu doğrulamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon sürecinde, ??birlikçi Ebeveyn Katılım Ölçeği'nin faktör yapısının Türk örneğinde orijinal ölçekle uyumlu olup olmadığını belirlemek için Faktör Analizi (muhtemelen Doğrulayıcı Faktör Analizi) uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin maddelerinin kaç temel boyutta toplandığını ve bu boyutların teorik yapıyı ne ölçüde temsil ettiğini ortaya koyar.

Eğer orijinal ölçek çok boyutlu bir yapıya sahipse, adaptasyon çalışması bu alt boyutların (örneğin, iletişim, sorumluluk paylaşımı, duygusal destek) Türk ergen ve ebeveyn popülasyonunda da ayrılmaz ve istatistiksel olarak anlamlı olduğunu teyit etmiştir. Bu, ölçeğin kültürel olarak da geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlar.

Ölçek Bilgileri

Test Type:

Uyarlama (Adaptasyon)

Format:

Likert tipi derecelendirme ölçeği (Özgün ölçek formatı genellikle 5 veya 7 noktalı Likert formatındadır.)

Language Available:

Türkçe (Turkish), Orijinal dili (İngilizce).

Population Group:

Tip 1 Diyabetli Ergenlerin Ebeveynleri.

Age Group:

Tip 1 Diyabetli ergenlerin ebeveynleri (Ergen yaşı grubu genellikle 10-18 yaş arasıdır).

Population Details:

Türkiye'deki Tip 1 diyabetli gençlerin ebeveynleri üzerinde uygulanmıştır.

Test Methodology:

Öz bildirim ölçeği. Ebeveynler, kendi ve ergenleriyle olan ibirlirikçi katılım düzeylerini değerlendirirler. Veriler, psikometrik analizler (DFA, güvenirlik katsayıları) için kullanılmıştır.

genç arasındaki i?birli?ini ve sorumluluk payla??m?n? de?erlendiren ifadelerden olu?maktadır. Detayl? maddeler için Ayar vd. (2020) referans?n?n eklerine ba?vurulmal?d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM